ЮРИДИЧНА ПРИРОДА ТА МЕХАНІЗМ СУДОВОГО КОНТРОЛЮ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ОРГАНІВ АДВОКАТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ

ВИЛКОВ Сергій Валентинович - кандидат юридичних наук (Науково-дослідний інститут публічного права, м. Київ)

УДК 342.9: 347.965
DOI: https://doi.org/10.71404/EP.2023.3.40

В науковій статті підтримується позиція вчених щодо розуміння судового контролю як вид державного контролю, що здійснюється судовою гілкою влади та спрямований на забезпечення законності, правопорядку і захисту прав громадян. Виокремлено характерні ознаки судового контролю: здійснюється судовою гілкою влади – на відміну від інших видів державного контролю, судовий контроль здійснюється виключними суб'єктами – судами; виконує функцію арбітра між гілками влади (суди контролюють рішення органів державної влади та місцевого самоврядування, але самі не підлягають контролю з їхнього боку), виявляє дефективність актів, протиправність дій чи бездіяльності Президента України, органів зі спеціальним статусом, а також громадських інституцій у випадках, коли їхня діяльність або рішення порушують права, свободи та законні інтереси осіб; відображає рівень демократичного розвитку держави – незалежність судової влади є основним показником правової держави; гарантується Конституцією України – частина 2 статті 8 передбачає, що: «звернення до суду для захисту конституційних прав і свобод людини і громадянина безпосередньо на підставі Конституції України гарантується»; частини 2 статті 55 визначає, що «кожен громадянин має право оскаржити в суді рішення, дії чи бездіяльність державних органів»; частина 4 статті 124 гарантує, що «з метою захисту прав, свобод та інтересів особи у сфері публічно-правових відносин діють адміністративні суди».

Встановлено, що судовий контроль за діяльністю адвокатського самоврядування реалізується у спосіб здійснення судочинства (розгляд та вирішення адміністративних справ, пов'язаних з оскарженням дій та рішень органів адвокатського самоврядування у сфері атестаційних, дисциплінарних та інших подібних публічно-правових відносинах), забезпечення виконання відповідачами та третіми особами (органами адвокатського самоврядування) судових рішень, а також недопущення порушення незалежності інституту адвокатури та втручання в діяльність її самоврядних органів.

Ключові слова: судовий контроль, контроль, органи адвокатського самоврядування, інститут адвокатури, оскарження, дії, рішення.

Постановка проблеми

Власне, інститут судового контролю наразі є одним з найважливіших елементів сучасної правової держави, яким забезпечується режим законності у сфері організації та функціонування [1] як державних, так і громадських інституцій. Важливо зауважити, що діяльність окремих саморегулівних організацій, яка, як відомо, поєднує у собі елементи організаційної самостійності та окремих управлінських повноважень, є предметом судового контролю. Яскравим прикладом при дослідженні даного питання є здійснення судового контролю за діяльністю адвокатського самоврядування.

Аналізуючи наукову доктрину на предмет визначення поняття судового контролю, можемо чітко спостерігати основну його ідейно-концепційну спрямованість як явища юридичної дійсності, а також зосередженість

на діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, рішення яких мають безпосередній вплив на реалізацію прав громадян та юридичних осіб.

Огляд останніх досліджень

На важливість проблематики здійснення судового контролю в різних сферах суспільних відносин звертали увагу вчені в наукових працях, зокрема: О.М. Бандурка, О.І. Безпалова, Н.І. Бочуляк, В.А. Гвоздій, І.В. Гловюк, С.Ф. Денисюк, О.В. Джафарова, О.Ю. Дрозд, О.В. Капліна, О.П. Кучинська, Н.К. Макаренко, В.Т. Маляренко, Г.В. Медвідчук, В.О. Попелюшко, М.А. Погорецький, Г.М. Стахира, Є.Ю. Соболь, Л.В. Сорока, Н.П. Сиза, Г.К. Тетерятник, А.Р. Туманянц, М.Г. Шавкун, О.Г. Шило.

В той же час, питання судового контролю за діяльністю органів адвокатського самоврядування залишаються малодослідженими, що становить предмет наукового пошуку.

Виклад основного матеріалу

Так, В. Авер'янов підкреслював, що «судовий контроль – це комплексне правове вище, яке відображає як основні риси судової влади, так і ознаки юрисдикційної діяльності органів держави» [2, с. 223]. Вчений зазначає, що сутність судового контролю проявляється в тому, що суд використовує свої повноваження кожний раз, коли державний орган здійснює незаконну, недоцільну або несправедливу дію чи приймає таке саме рішення (акт). Ці ознаки не мають чіткого визначення, і їх розширене тлумачення у справах, по яких уже винесено рішення, у неабиякій мірі сприяє підвищеній ролі судового контролю в правовому захисті громадян [3, с.183]. Натомість, на думку Р. Кайдашева, «судовий контроль – це самостійна правова форма здійснення судової влади, а основними є встановлення факту: чи є законною дія (бездіяльність) або акт відповідного органу, посадової особи» [, с. 128]. Сушко Л. П. зауважує на тому, що контрольна діяльність суду за законністю актів і діями органів управління може стати необхідною при розгляді будь-якої справи, але сам контроль посідає особливе місце в системі гарантій забезпечення законності актів виконавчої влади, він не має характеру систематичного спостереження за законністю на відміну від прокурорського нагляду і виникає у зв'язку зі скаргами громадян на дії виконавчих органів або звернення до суду відповідних органів держави [5, с. 84]. При цьому вчена надає більш загальне визначення цього терміну, вказуючи, що: «судовий контроль – це вид державного контролю, який здійснюється у сфері функціонування судової влади з віднесених до її компетенції питань» [1; 6, с.122] та уточнюючи, що: «судовий контроль, для судової системи України якісно нове поняття і тому під ним розуміють: 1) то функцію судової влади; 2) то форму її реалізації; 3) то особливий вид діяльності судів; 4) то особливу форму здійснення правосуддя» [5, с. 46].

Варто вказати, що з'ясувавши попередньо маємо: судова влада є самостійною, незалежною сферою публічної влади й становить сукупність повноважень по здійсненню правосуддя, тлумаченню норм права, з відповідними контрольними повноваженнями спеціальних органів – судів. Вона реалізується через: здійснення правосуддя; конституційний контроль; контроль за додержанням законності та обґрунтованості рішень і дій державних органів і посадових осіб; формування органів суддівського самоврядування; роз'яснення судам загальної юрисдикції актів застосування законодавства; утворення державної судової адміністрації [7, с. 26].

Відповідно, слід підтримати науковий підхід, який визначає судовий контроль як вид державного контролю, що здійснюється судовою гілкою влади та спрямований на забезпечення законності, правопорядку і захисту прав громадян. При цьому, на нашу думку, обмеження його лише площиною діяльності публічної адміністрації чи інших суб'єктів владних повноважень є однобокою концепцією.

Тому виокремлюємо наступні характерні ознаки судового контролю: здійснюється судовою гілкою влади – на відміну від інших видів державного контролю, судовий контроль здійснюється виключними суб'єктами – судами; виконує функцію арбітра між гілками влади (суди контролюють рішення органів державної влади та місцевого самоврядування, але самі не підлягають контр-

олю з їхнього боку), виявляє дефективність актів, протиправність дій чи бездіяльності Президента України, органів зі спеціальним статусом, а також громадських інституцій у випадках, коли їхня діяльність або рішення порушують права, свободи та законні інтереси осіб; відображає рівень демократичного розвитку держави – незалежність судової влади є основним показником правової держави; гарантується Конституцією України – частина 2 статті 8 передбачає, що: «звернення до суду для захисту конституційних прав і свобод людини і громадянина безпосередньо на підставі Конституції України гарантується»; частини 2 статті 55 визначає, що «кожен громадянин має право оскаржити в суді рішення, дії чи бездіяльність державних органів»; частина 4 статті 124 гарантує, що «з метою захисту прав, свобод та інтересів особи у сфері публічно-правових відносин діють адміністративні суди».

У контексті судового контролю за діяльністю адвокатського самоврядування, вбачаємо доречним визначити особливості його здійснення через подвійний теоретико-правовий дискурс, зумовлений дуалізацією правового статуту органів адвокатського самоврядування в Україні, – у процесі реалізації ними владних повноважень та як учасників цивільно-правових (у тому числі господарсько-правових) відносин.

Зауважимо, що за переконаннями З. Добош, судовий контроль за діяльністю публічної адміністрації здійснюється у двох формах – прямій і непрямій, де перша форма реалізовується у процесі здійснення правосуддя адміністративними судами, а друга – у процесі розгляду цивільних, господарських і кримінальних справ побічно через встановлення законності акту чи діяння органу виконавчої влади у тому випадку, якщо такий акт чи діяння постає юридичною основою судового рішення щодо розглядуваної справи [8, с. 150-151].

Якщо вести мову про судовий контроль за діяльністю органів адвокатського самоврядування, то наразі немає остаточної позиції щодо здійснення його у прямій чи непрямій формі.

Так, наприклад, Київський апеляційний адміністративний суд послідовно відстоював позицію, що спори із органами адвокатського самоврядування мають розглядатися в порядку адміністративного судочинства. 1 липня 2015 року КААС скасував ухвалу про закриття провадження у справі №826/1973/15, яку виніс Окружний адмінсуд Києва. Суд першої інстанції мотивував своє рішення тим, що спір із ВКДКА начебто підлягає розгляду у порядку цивільного судочинства. Це було п'яте подібне рішення Київського апеляційного адміністративного суду. Раніше аналогічні ухвали виносилися 2 квітня у справі №825/111/15-а, 21 квітня у справі №826/19511/14 та справі №826/19670/14, а також 12 травня у справі №826/20374/14). Суд завжди виходив з того, що, по-перше, приймаючи рішення, ВКДКА реалізує владну компетенцію, якою вона наділена відповідно до положень національного законодавства. По-друге, спори з органами адвокатського самоврядування мають публічно-правову природу, а тому вони підлягають розгляду за правилами адміністративного судочинства [9].

Проблему розуміння судами юрисдикції спорів із органами адвокатського самоврядування фактично створив Вищий адміністративний суд України, який усупереч практиці, що формувалася роками, ухвалив два рішення (9 грудня 2014 року та 26 травня 2015 року). Так, сформовано позицію, що правовідносини та спори, які виникають між адвокатами та кваліфікаційно-дисциплінарними комісіями адвокатури не є публічно-правовими, що даний спір не підлягає розгляду в адміністративному суді, оскільки КДКА не є суб'єктом владних повноважень у розумінні положень КАС України, а адвокат не є особою, що проходить публічну службу, чи має намір проходити таку службу [9]. Спірним у цьому випадку є те, чи відносяться органи адвокатського самоврядування до «суб'єкта владних повноважень». Адже відповідно до пункту 7 частини 1 статті 3 КАС України: «суб'єкт владних повноважень – орган державної влади (у тому числі без статусу юридичної особи), орган місцевого самоврядування, орган військового управління, їх посадова чи службова особа, інший суб'єкт при здійсненні ними публічно-владних управлінських функцій на підставі законо-

давства, в тому числі на виконання делегованих повноважень, або наданні адміністративних послуг» [10]. Тобто, публічний спір може виникати якщо один із суб'єктів здійснює публічно-владні управлінські функції на підставі норм чинного законодавства.

З означеного також є відповідна правова позиція. Так, Велика Палата Верховного Суду нагадує, що: «публічно-правовим вважається, зокрема, спір, у якому одна зі сторін виконує публічно-владні управлінські функції, тобто хоча б один суб'єкт законодавчо вповноважений владно керувати поведінкою іншого суб'єкта, а останній відповідно зобов'язаний виконувати вимоги та приписи такого владного суб'єкта, в яких одна особа може вказувати або забороняти іншому учаснику правовідносин певну поведінку, давати дозвіл на передбачену законом діяльність тощо. Необхідною ознакою суб'єкта владних повноважень є виконання ним публічно-владних управлінських функцій саме у тих правовідносинах, в яких виник спір» [11]. Якщо звернутися до положення Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» завданнями адвокатського самоврядування є: 1) забезпечення незалежності адвокатів, захист від втручання у здійснення адвокатської діяльності; 2) підтримання високого професійного рівня адвокатів; 3) утворення та забезпечення діяльності кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури; 4) створення сприятливих умов для здійснення адвокатської діяльності; 5) забезпечення відкритості інформації про адвокатуру та адвокатську діяльність; 6) забезпечення ведення Єдиного реєстру адвокатів України [12]. У цьому випадку діяльність органів адвокатського самоврядування спрямована на забезпечення діяльності адвокатів у сфері реалізації важливого публічного інтересу – захисту від обвинувачення та надання правової допомоги при вирішенні справ у судах та інших державних органах [9].

Крім зазначеного, до владних управлінських функцій відносяться зокрема: контрольна, регуляторна, координаційна, кадрова.

Так, згідно з частиною першою статті 52 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» ВКДКА є колегіальним органом, завданням якого є розгляд скарг на рішення, дії чи бездіяльність кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури [12]. А відповідно до пункту 3.3. Положення про Вищу кваліфікаційно-дисциплінарну комісію адвокатури, затвердженого установчим з'їздом адвокатів України 17 листопада 2012 року, ВКДКА є юридичною особою, створюється та діє з метою реалізації публічно-правових функцій з відбору, атестування осіб, які виявили намір займатися адвокатською діяльністю, та як дисциплінарний орган в системі самоврядування адвокатури України [9; 13].

Тобто, враховуючи наведений матеріал, можна стверджувати, що спори, де стороною є ВКДКА відносяться до публічно-правових, а тому підпадають під юрисдикцію адміністративних судів.

Однак судова доктрина містить судові рішення, в яких не віднесено до юрисдикції адміністративних судів вирішення спорів, які виникають між адвокатами та органами адвокатського самоврядування, у тому числі спори з ВКДКА. Наприклад, відповідно до ухвали Чернігівського окружного адміністративного суду від 12 лютого 2016 року позивачу відмовлено у відкритті провадження в адміністративній справі № 825/304/16 за позовом до Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури Сумської області про визнання протиправним та скасування рішення [14]. Знову ж таки суд визначив, що Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури Сумської області не є суб'єктом владних повноважень, не здійснює владних управлінських функцій на основі законодавства, в тому числі на виконання делегованих повноважень, а адвокатська діяльність не є публічною службою у розумінні пункту 15 частини 1 статті 3 КАС України. Таким чином, сформовано висновок, що «оскільки позивач не є особою, що проходить публічну службу, чи має намір проходити таку службу, а відповідач не є суб'єктом владних повноважень у розумінні положень КАС України, то справу за адміністративним позовом ОСОБА_1 до Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури Сумської області про визнання протиправним та скасування рішення не належить розглядати в порядку адміністративного судочинства» [14].

Аналогічні висновки сформовані у справі №821/570/16 за позовом до Дисциплінарної палати Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури Херсонської області про визнання протиправним та скасування рішення від 18 березня 2016 року про притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності. Судом залишено без задоволення апеляційну скаргу позивача, а ухвалу Херсонського окружного адміністративного суду від 26 квітня 2016 року про відмову у відкритті провадження в цій адміністративній справі залишено без змін [15]. Колегією суддів встановлено, що предметом спору у даній справі є перевірка правомірності прийнятого Дисциплінарною палатою Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури Херсонської області рішення про притягнення адвоката ОСОБА_1 до дисциплінарної відповідальності. Обов'язковою умовою віднесення спору до категорії публічно-правових спорів є участь в ньому суб'єкта владних повноважень, а також оскарження його рішень (нормативно-правових актів чи правових актів індивідуальної дії) дій чи бездіяльності. В цьому випадку, на думку суду, Дисциплінарна палата Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури Херсонської області не є суб'єктом владних повноважень у розумінні положень КАС України, а тому перевірка правомірності прийнятих нею рішень не відноситься до юрисдикції адміністративних судів [15; 16].

Зауважимо, що Велика Палата Верховного Суду у Постанові від 06 травня 2020 року (справа № 160/9696/18) констатує: «Із системного, сутнісного та цільового підходу до розуміння зазначених конституційних положень та положень профільного (базового) законодавчого акта, який визначає статус, мету, завдання та функції адвокатури, убачається, що адвокатура як інституція та її діяльність в аспекті забезпечення реалізації конституційного права особи на правову допомогу набуває певних особливих властивостей суб'єкта публічних відносин. Ця властивість адвокатури увиразнюється (посилюється) метою її служіння суспільному інтересу шляхом надання своєчасної і належної правової допомоги у поєднанні з виконанням делегованих їй державою окремих владних повноважень. У контексті сказаного має значення й особливий характер адвокатської професії, представники якої є учасниками творення правосуддя, у зв'язку з чим користуються, зокрема, правом участі у суді як захисники чи представники та імунітетом від судового переслідування за свої виступи в залі суду (стаття 23 Закону № 5076-VI). Отже, коли виникає спір із правовідносин, у яких адвокатура, як особлива формація реалізує надані їй правоможності в означеному сенсі, як-от у разі обмеження права особи на зайняття адвокатською діяльністю або прийняття рішення про зупинення чи припинення права на зайняття адвокатською діяльністю (пункти 2, 3 частини п'ятої статті 50 Закону № 5076-VI), оскарження рішення про накладення дисциплінарного стягнення, інші подібні за суттю і значенням дії, зокрема й щодо делегованих державою владних повноважень, то такий спір за наявності для цього підстав може підпадати під ознаки публічно-правового, на який поширюється юрисдикція адміністративних судів» [17].

Отже, актуалізуємо висновок, що судовий контроль за діяльністю адвокатського самоврядування у процесі реалізації ними владних повноважень стосується правової перевірки рішень та дій, що об'єктивують вирішення внутрішньоорганізаційних питань, пов'язаних з функціонуванням інституту адвокатури та під час здійснення яких порушено баланс дотримання прав і гарантій адвокатської діяльності у сфері атестаційних, дисциплінарних та суміжних питань.

При цьому предметом оскарження в таких адміністративних справах більшою мірою є рішення зазначених суб'єктів, а саме індивідуалізовані, тобто індивідуальні (адміністративні) акти.

Таким чином, судовий контроль за діяльністю адвокатського самоврядування у процесі реалізації ними владних повноважень має на меті як відновити баланс соціальної справедливості, так і вказати суб'єкту прийняття оскаржуваного рішення на допущені ним помилки задля їхнього виправлення. Причому не обов'язково самостійно. Наприклад, за наслідками розгляду адміністративної справи №816/2198/16, Колегія суддів Касаційного адміністративного суду Верховно-

го Суду сформувала позицію, що «Тлумачення пункту 3 частини п'ятої статті 52 Закону має здійснюватися з огляду на повноваження Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури приймати нове рішення з метою усунення порушень і помилок, допущених регіональною КДКА. Інше застосування вказаної норми суперечило б її меті». На підставі цього Верховний Суд дійшов висновку, що ВКДКА має право ухвалити нове рішення за результатами розгляду скарги на рішення регіональної КДКА про відмову в порушенні дисциплінарної справи, яким порушити дисциплінарну справу й повернути її матеріали на стадію розгляду до регіональної комісії. Приймаючи таке рішення, Вища Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури не перевищує своїх повноважень [18].

Власне в аспекті контролю за виконанням судового рішення суб'єктом владних повноважень, статтею 382 КАС України передбачено, що суд, який ухвалив судове рішення в адміністративній справі, може зобов'язати суб'єкта владних повноважень, не на користь якого ухвалене судове рішення, подати у встановлений судом строк звіт про виконання судового рішення. За наслідками розгляду звіту суб'єкта владних повноважень про виконання рішення суду або в разі неподання такого звіту суддя своєю ухвалою може встановити новий строк подання звіту, накласти на керівника суб'єкта владних повноважень, відповідального за виконання рішення, штраф у сумі від двадцяти до сорока розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб. Причому половина суми штрафу стягується на користь позивача, інша половина – до Державного бюджету України. Ухвала суду про накладення штрафу, що набрала законної сили, направляється для виконання до державної виконавчої служби. З наступного дня після набрання ухвалою законної сили на суму заборгованості без додаткового рішення суду нараховується пеня у розмірі трьох відсотків річних з урахуванням індексу інфляції [10].

Але, якщо такий «швидкий» метод примусу не матиме результату, то позивач може застосувати «тяжку артилерію», подавши заяву про вчинення кримінального правопорушення, передбаченого частинами 2 або 3 статті 382 «Невиконання судового рішення» Кримінального кодексу України [19].

Слід звернути на специфіку реалізації судового контролю за діяльністю адвокатського самоврядування у випадку визначення таких учасниками цивільно-правових відносин. Першочергово мова йде про інші спори організаційного характеру, не пов'язані з вирішенням атестаційних, дисциплінарних та подібних питань між представниками інституту адвокатури. Проте цей аспект також стосується їхніх договірних відносин з іншими суб'єктами права.

Зауважимо, що у разі виникнення спору між адвокатами щодо порядку денного конференції адвокатів, місця її проведення, обирання голови та членів ради адвокатів регіону, обрання делегатів на з'їзд адвокатів України; визначення кількості членів кваліфікаційної і дисциплінарної палат КДКА, обрання голови та членів КДКА, затвердження штатного розпису і кошторису ради адвокатів регіону, кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури; розгляду та затвердження звіту ради адвокатів регіону, представництва делегатів на конференції адвокатів регіону, порядку формування делегацій адвокатів на цей форум, організаційного, методичного, інформаційного забезпечення ведення та контролю за внесенням відомостей до ЄРАУ, інших правовідносин, що стосуються внутрішньостатутної діяльності цієї організації, до 6 травня 2020 року більшою мірою ці питання були під юрисдикцією цивільних судів. Проте Велика Палата Верховного Суду у справі № 160/9696/18 зробила правовий висновок про те, що спори щодо питань проведення конференції адвокатів мають розв'язуватись в позасудовому порядку, а отже відсутньою є юрисдикція цивільних судів та компетенція судів інших юрисдикцій на вирішення таких спорів [20].

З одного боку, зазначене є цілком логічним, адже адвокатське самоврядування є самостійним та незалежним інститутом, що має виключну компетенцію. Однак, на нашу думку, відсутність судового контролю за такими питаннями може породжувати виникнення низки потенційних негативних наслідків (наприклад, порушення права на судовий

захист та принципу верховенства права, упередженість, узурпація влади в адвокатському середовищі тощо), оскільки означені суб'єкти є одночасно як стороною конфлікту, так і вирішальним органом у таких справах.

З усім тим, маємо також зауважити, що судовий контроль за діяльністю адвокатського самоврядування не обмежений питаннями перевірки їхніх дій та рішень. Він має на меті й недопущення порушення незалежності інституту адвокатури, зокрема через втручання в діяльність органів адвокатського самоврядування. Зокрема Рада адвокатів України неодноразово висловлювала стурбованість щодо судових рішень, які, на її думку, порушували незалежність адвокатури та втручалися в діяльність її самоврядних органів шляхом звернення до Ради суддів України, Вищої ради правосуддя та Верховного Суду щодо неприпустимості втручання в діяльність органів адвокатського самоврядування. При цьому наголошуючи на необхідності дотримання суддями принципів незалежності та самоврядності органів адвокатського самоврядування при розгляді дисциплінарних справ, а також висловлюючи прохання до Верховного Суду затвердити узагальнення щодо неправомірності винесення рішень суду про припинення повноважень органів адвокатського самоврядування, визначених Конституцією України та Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» [21].

Висновок

Відповідно, як підсумок дослідження варто узагальнити, що судовий контроль за діяльністю адвокатського самоврядування реалізується у спосіб здійснення судочинства (розгляд та вирішення адміністративних справ, пов'язаних з оскарженням дій та рішень органів адвокатського самоврядування у сфері атестаційних, дисциплінарних та інших подібних публічно-правових відносинах), забезпечення виконання відповідачами та третіми особами (органами адвокатського самоврядування) судових рішень, а також недопущення порушення незалежності інституту адвокатури та втручання в діяльність її самоврядних органів.

Література

1. Касьянова О. В. Судовий контроль за виконанням судових рішень у цивільному процесі. *International scientific e-journal ΛΌΓΟΣ. ONLINE*, 2020. № 5. URL: https://www.ukrlogos.in.ua/10.11232-2663-4139.05.14.html.

2. Авер'янов В.Б. Державне управління: проблеми адміністративно-правової теорії та практики. Київ: Факт. 2003. 384 с.

3. Авер'янов В.Б. Виконавча влада і адміністративне право. Київ.: Видавничий Дім «Ін-Юре», 2002. 668 с.

4. Кайдашев Р.П. Сутність судового контролю в адміністративному процесі України. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2015. № 3 (77). С. 128-129.

5. Сушко Л. П. Організаційно-правові засади здійснення судового контролю в Україні: дис. .. канд. юрид. наук: 12.00. Київ, 2009. 181 с.

6. Сушко Л.П. Місце судового контролю в правовій державі. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2007. № 6. С. 121-127.

7. Гриценко І. С., Погорецький М. А. Судова влада в Україні: до визначення поняття. *Право і суспільство*. 2012. № 2. С. 23-27

8. Добош З. Особливості застосування судового контролю у діяльності публічної адміністрації. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету, 2021. Серія ПРАВО*. Випуск 68. С. 148-152.

9. КААС уп'яте підтвердив позицію щодо підсудності спорів з органами адвокатського самоврядування. URL: https://vkdka.org/kaas-upyate-pidtverdiv-pozitsiyu-schodo-pidsudnosti-sporiv-z-organami-advokatskogo-samovryaduvannya/

10. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06.07.2005 р. № 2747-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2005 р. № 35 / 35-36, 37 /. Стор. 1358. Ст. 446.

11. Постанова ВП ВС від 18.12.19 (КАС) справа № 0840/3447/18. URL: https://precedent.ua/86654700

12. Про адвокатуру та, адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 р. № 5076-VI. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17/

13. Положення про Вищу кваліфікаційно-дисциплінарну комісію адвокатури: за-

тверджене Установчим з'їздом адвокатів України від 17.11.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0004418-12#Text

14. Ухвала Чернігівського окружного адміністративного суду по справі № 825/304/16. URL: http://reyestr.court.gov.ua/Review/55753826.

15. Ухвала Одеського окружного адміністративного суду по справі № 821/570/16. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/58923668.

16. Флоренко О. Ю. Огляд судової практики щодо юрисдикції судів та визначення підсудності справ за позовами адвокатів та інших осіб до органів адвокатського самоврядування. URL: https://protocol.ua/ua/oglyad_sudovoi_praktiki_shchodo_yurisdiktsii_sudiv_ta_viznachennya_pidsudnosti_sprav_za_pozovami_advokativ_ta_inshih_osib_do_organiv_advokatskogo_samovryaduvannya_1/.

17. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 06.05.2020 по справі № 160/9696/18. URL: https://zakononline.com.ua/court-decisions/show/89961622.

18. Верховний Суд підтвердив право ВКДКА порушувати дисциплінарні справи. URL: https://vkdka.org/verhovnij-sud-pidtverdiv-pravo-vkdka-porushuvati-distsiplinarni-spravi/.

19. Мороцька Н. Виконання рішень адмінсудів щодо права на професійну діяльність – кейс адвокатського самоврядування. URL: https://protocol.ua/ua/vikonannya_rishen_adminsudiv_shchodo_prava_na_profesiynu_diyalnist_keys_advokatskogo_samovryaduvannya/.

20. Спори щодо конференцій адвокатів мають вирішуватися в позасудовому порядку – практика ВС. URL: https://unba.org.ua/news/7234-spori-shodo-konferencij-advokativ-mayut-virishuvatisya-v-pozasudovomu-poryadku-praktika-vs.html.

21. Про звернення Ради адвокатів України до Ради суддів України, Вищої ради правосуддя та Верховного Суду щодо неприпустимості втручання в діяльність органів адвокатського самоврядування: рішення НААУ, РАУ № 58 від 01.08.2022. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2022-08-01-r-shennya-rau-58_62fcfa9a9aad1.pdf.

LEGAL NATURE AND MECHANISM OF JUDICIAL CONTROL OVER THE ACTIVITIES OF BAR SELF-GOVERNMENT BODIES

The scientific article supports the position of scientists regarding the understanding of judicial control as a type of state control carried out by the judicial branch of power and aimed at ensuring legality, law and order and protecting the rights of citizens. The characteristic features of judicial control are highlighted: it is carried out by the judicial branch of power - unlike other types of state control, judicial control is carried out by exclusive subjects - the courts; it performs the function of an arbitrator between the branches of power (courts control the decisions of state authorities and local self-government bodies, but are not themselves subject to control by them), reveals the defectiveness of acts, the illegality of actions or inaction of the President of Ukraine, bodies with a special status, as well as public institutions in cases where their activities or decisions violate the rights, freedoms and legitimate interests of individuals; reflects the level of democratic development of the state - the independence of the judiciary is the main indicator of a state based on the rule of law; guaranteed by the Constitution of Ukraine - part 2 of Article 8 provides that: "appeal to the court to protect the constitutional rights and freedoms of man and citizen directly on the basis of the Constitution of Ukraine is guaranteed"; part 2 of Article 55 determines that "every citizen has the right to appeal in court the decisions, actions or inaction of state bodies"; part 4 of Article 124 guarantees that "administrative courts operate in order to protect the rights, freedoms and interests of a person in the sphere of public legal relations".

It has been established that judicial control over the activities of bar self-government is implemented in the manner of conducting legal proceedings (consideration and resolution of administrative cases related to the appeal of actions and decisions of bar self-government bodies in the field of certification, disciplinary and other similar public-legal relations), ensuring the execution of court decisions by defendants and third parties (bar self-government bodies), as well as preventing violations of the independence of the bar and interference in the activities of its self-government bodies.

Key words: judicial control, control, bar self-government bodies, bar institute, appeal, actions, decisions.